

ACC. N:R 3775

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

All Kristell

Härad:

Adress:

Husie Kvamby

Socken:

Ystad o. Kjöinge
Balkräkra

Berättat av:

Karna Karlsson

Uppteckningsår:

1933

Född år

1866 i Ystad.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Uppteckningen rör

Medel mot revorner
 Veta: sängen, Bot för mag-
 het, medel mot skrikande barn, Klend barn,
 Bölder I o II, då barn skenode aptil, njuka
 : allmänhet, borttoga värtor, Fallande-
 njuka, svärkäkt när hos nyföt barn, rött lyte
 : ausiktet, då barn stglode, då barn
 inte triffes, utg ången ändt arm, di hjässan
 var ner g ången smigång medel mot hosta
 medel mot värk I o II, Kuep: mogen / kolik /
 medel mot lyte, beherun / Engeska yllan /

En del af uppgifterna vilka rör sig om fall
 från Balkräkra har givits af min hustru Tyra
 f. 1888 o uppförd i Ystad o Balkräkra

Skriv endast på denna sida!

All Kristell

3775

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Medel mot resorvar

I Ytsted botades resorvar för 40 år sedan
på följande sätt.

En *krets karing blöte genom
ett rör på den sjuke 3 gånger i
ansiktet. I motsatt håll till bläs-
ningen prickades den sjuke med en
knappnåls huvud 3 gånger. Därefter
trötades karingen, den sjuke med mjölk
Kuren gjordes 2 söndagar & tors-
dag eller 2 torsdagar & 1 söndag

* Bosätt i Ytsted för 40 å 50 år sedan.

Skåne
Königsstad
Din tjänare, Baldéira
sept 1933
Skevern / Engelska sjukhuset
3775
Gytt. Ad. Jönstall
1901 Karna Kärning
Jönd 80 i Jstad

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

I nödens år 1933 användes följande bote-
medel: Malms.

Den "Kloka frun" mätade det sjukas
barns längd & armvidd. Yles arm
smordes om handleden. Den kloka
Kärningen tuggade en brödbit som
det sjuka barnet skulle förtära.

Medskrivaren var föremål för
kuren vid 7 & 8 års ålder dvs för 42
år sedan. Kärningen fick förstås
sin brödtugga i retur & jag som
troligen jag hade någon "sjuka" har
gj haft bänk för kuren sedan.

Medel mot lyte ³⁷⁷⁵

Lyte hos barn kunde borttagas
därigenom att modern skulle
gå på öret barnet en gång varje
dag i 40 dagar. För kontrollens
skulle skapas en streck för varje
gång på klockbilden i rummet.

Det var mycket noggrann med
att antalet blev 40 gånger.

Användes för 35 år sedan i
Balkåra

II

Den sjätte skulle krypa 3 gånger
under en tege som var uppsatt mot
väggen.

Medel mot värk I

Kartauer stopades: dynorna
 på hösten och man lög på dem hela
 vintern, oftast längre tid. /Ystad Sövestad/

II

Kartauerblommor plötsades lodes
 på brännvin som dracks vid
 värk. /Ystad Sövestad/

Kruc: mogen /Kolika/

Kummin bländes hårt på ett järn
 därefter tuggas af den mjuka

Ansändes af Rudert Jönsson i Prästan
 Sövestad för omkring 60 a 65 år sedan

Så hjässan var nergängen / Migrän

Man snodde en härtott om en finger drog rakt upp. Detta skulle göras af annan person än den sjuke

Kupen användes i Ystad i Kjömanshus där berättaren hade tjänt för 60 år sedan.

Medel mot hosta.

Dammorikan Johanna Holmström ^{omkring 1803}
Marvinsholm kokte för omkring 40 år sedan följande medel mot hosta

Kokte kastanje 5 drög maskar varvid den hostsjuke skulle gurgle sig. Hon tillhandahöll ortsbefolkningen medlet, vilket var i litet bruk.

Så barn intet trippes

Berättarens moder som var född i Ystad-
trakten omkring år 1825 förte sig följande
Kvinn Köpingen där hon var bosatt om-
kring 1860. Ett barn som ej trippes
lades på golvet: ett rum söpades
med en kvast över tröskeln 3 gånger

Utgången ändtarm

Så ändtarmen hade "gått ut" beteck-
des detta därmed att en person slog den
rjuka på "bakken" med en träsked och
så gick tarmen rätt.

Så barn soгла & dreglade

Barn som "soglade" antogs jämte denna åkomma därigenom att modern i hvarande tillstånd smakat på moten med en träskeda & vid tillredningen.

Botemedel. Modern drog barnet ovetandes med den mot som för tillfället bereddus & droget skulle nog placeras på barnets mun.

Berättaren kände fall för 35 å 40 år sedan då kuren var: bruk. Ystrel-trökten

Rätt lyte i ansiktet

Så ett barn föddes med ett rätt "lyte"
i ansiktet antogs det att modern
i havande tillstånd ätt en eldsvåda.

Botemedel. Man skulle toga ett stycke
bränt trä på en eldsvåda, afkrana
askan. Vatten togs motströms vattoras-
kan nedlades. Barnet tvättades där-
med 3 gånger. Efter tvättningen
skulle vattnet släp ut med strömmen.

Berättaren var med om en dylike
kur för omkring 60 år sedan vid
Krogsholms gård i Lönstod.

Kuren var af negativ vertkan.

Botande af svärlokt sår hos nyfött barn.

I Ystad hos handl. Stiegler föddes ett barn. Barnet hade ett sår eller "märke" i pannan som ej ville läkas. Från Stiegler hördes till den "bildade" medelklassen en god-tryg följande förklaring o bot:

Barnets moder (Stiegler) troddes ha stått under torkdropp då hon var havande o fött en vattenstänk i sin panna. Detta hade i sin tur åstadkommit "märket" hos barnet. Botemedel. Barnet hölls under ett torkdropp smordes med stek-flöt o vart förstås bra.

Händelsen förriår i Ystad för omkring 40 a 45 år sedan.

Berättaren var med om Kurens verkst.

FallandesjukanLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Det sjuka barnet föddes af
sin Moder till ett hus där någon
aflidit. Modern tog den dödes ena
hand & ~~stekte~~ strykte med denna
över det sjuka barnet.

Berättaren visste ej om något fall
där kuren använts, hade endast af
sin moder hört så berättas. Dock
trorde berättaren att kuren varit i
användning ty denna hade varit
ofta omtalad. Gäller Lövestad öja
Kyrstad & Kjövinge där berättaren
haft tjänt och hennes föräldras
varit bosatta.

Bortlösa vartor

Min moder led: sina ungdoms år
 af en myskenhet vartor. Af äldre
 "förståndig" människor tillrädes följande
 Räkna vartorna nya, och
 sedan lika många åter gå tyst
 till en öppen brunn släpa vartorna
 i brunnens gå så lika tyst från
 brunnen. Ingen fick se den yuke
 vare sig till eller från brunnen
 Kunde den yuke inte hålla tyst så hjälpte
 sig kuren. Min mor berättaren an-
 vände medlet då hon var 11-12 år
 gl. i Gystad. Och medlet var vist
 främst ty vartorna försvann. Troen
 var tyckligen stark. Årens 1870.

Sjuka i allmänhet

Et bra botemedel mot sjukdomar i allmänhet. Man tryr rännande vatten mot strömfmen i detta vatten lades glöder.

Med detta vatten trättades den sjuke. Efter trätningen drog vattnet ut med strömvæu. Behandlingen skulle upprepas 3 gånger. En gång i ny och två gånger i nedan.

Var i bruk sist kända gång omkring 1870 & 80 tolen i Sörstedt Öja & Köpinge

Bilder II / Kiste knäutar /

För omkring 47 år sedan
bästades ett småbarn: Gytod för
bilder på fjärrsätt.

Barnet lades i en gryta
gryt locket på lades. Modern satte
sig på locket. Medan hon satt
på locket skulle hon äta tre
sorters mat, en mumsbit af
varje sort. Kuren gjordes i Gytod
hos en garveriabbotare Lindberg boende
i Norregatan. Derätiden var närvarande
jämta några eller några kvinnor

Bilder f Kiste knärtar f

Fick ett barn bilder skulle modern
hålla det sjuka barnet under ett
plummonträd samt rista ner
plummon på det sjuka barnet.

Barnet skulle vara naket. Denna pr.
uppreades 3 gånger. Medlet an-
vändes för 34 år sedan i Balkrika
af en där bosatt småbrukare och
kvarnarbetare Nyström för en son f
Så barn bodde opilt

gick modern i prämmat hus
stäl mat och gaf det sjuka
barnet.

J Ystad & Lönstod 1870-90

Medel mot skrikande barn

Så småbarnen ideligen
skrek och inga särskilda sjuk-
domssymptom kunde iakttagas
ansågs fjonde itgärd böra till-
gripas: Det skrikande barnet ut-
lyftes genom ett fönster samt
inbars genom dörrar.

Klena barn

Klena småbarn soptes i
ett nysloktat lamskinn och fick ligga
i detta någon eller några tim-
mar.

1870 & 1880 tokt i
Sörstod, Öja & Köpinge socknar

3775

Befanns någon mig i
den krysopiga stämning att han
eller hon ansåg mig så mycket att
något medel därför behöfdes an-
littas rekommenderades följande:

Den söndag och tisdag tors-
dagar skulle den magre personen
gå till kyrkan stanna och säga
"god morgon Kristi brud uppfyll
detta skepp med vitt och blod."

Besöket vid kyrkan gjordes
vid soluppgången! Sist kända
användning af detta bruk omkring
1870 och då i Sörestad socken

Bot för Moyerlogda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Väta i sängen

Led någon af "väta i sängen"
tuegreps följande:

En marrot hängdes i den
den öppna skorstenen. Då
marroten föll ned skulle dess
innehåll vara friskt. Huruvida medlet
någon^{gånge} användes är ej känt men
befättaren hörd medlet omtalas
af äldre personer i Sörstads, Ystads
och öja omkring 1870

3775

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppgift af Karina Karlsson Gystad född 1860

19

De bären från ett stort "lyte" i
ansiktet antogs det att man i
hvar ett tusenårigt åsätt en eldsida
Potemmedlet. Man sprang ut arkiv af
ett trästycke ^{som varit med i eldsida} som slogs i vatten taget
i moltrösv. Därmit tvättades i kalla
vatten 3 gånger. Läroften slogs
vatten ut med strömmen.

Min sagespojma uppger att hennes
vetenskap var ett litet bank i lövstod
sokom omkring 1870.

Husie i juli 1933

Edel Kristee

Husie 2 Kvarnby.